

SLYŠ MŮJ HLAS

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Výstupy RVP: Žák pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije.

Věk: 4. - 5. třída

Anotace: **Lekce seznamuje žáky s lanškrounskými kostely, jejich jmény, polohou ve městě a stručnou historií. Část lekce je také věnována zvonu, jejich funkci a významu v minulosti. Lekci je vhodné doplnit o exkurzi v terénu.**

Časová dotace: 45 minut – práce s texty a obrázky v lekci
45–60 minut – exkurze v terénu k doplnění lekce

Pomůcky: nakopírované pracovní listy, lepidlo, nůžky, psací potřeby

TEORETICKÁ ČÁST:

Kostel je místo, které s sebou po staletí nese část historie, tradice a kultury, z níž naše společnost vychází. Velmi často je to také prostor pro poznání místních dějin. Tito kamenní svědci prošli postupným vývojem společně s lidstvem, které do nich otisklo své vnímání světa, dodnes je možné je pozorovat na výzdobě, nejenom na velkých oltářních obrazech, ale všude kolem sebe, proto je nenahraditelné doplnit lekci exkurzí alespoň do jednoho kostela.

Vybrat si je možné hned ze čtyř kostelů. Farní kostel sv. Václava je postaven na místě, které bylo uvnitř hradeb, proto mnozí historikové předpokládají, že stojí na místě, kde bylo již při založení města počítáno se stavbou kostela. Následně byly ve městě postaveny ještě další kostely s rozličnou funkcí. Kostel sv. Kateřiny Alexandrijské a sv. Mikuláše byl postaven vedle nově vzniklého kláštera a měl sloužit právě k potřebám kanovníků sv. Augustina, v 19. století byl zbourán. V 18. století byl postaven hřbitovní kostel sv. Anny na novém městském hřbitově. Kostel sv. Marie Magdaleny byl postaven v místech, kde stával původní klášter kanovníků s přilehlým kostelem sv. Kateřiny a sv. Mikuláše. Ve 30. letech 20. století tuto trojici římskokatolických kostelů doplnil evangelický Husův dům.

KOSTEL SV. VÁCLAVA

Tento kostel se připomíná poprvé v písemných pramenech v polovině 14. století. Jeho jádro je tedy gotické, tyto prvky lze ještě vysledovat v presbytáři kostela. Na konci 14. století byl ke kostelu přenesen klášter kanovníků sv. Augustina a propojen s nově vystavěnou klášterní budovou. Za svou existenci prošel několika úpravami. Naleznete zde tedy také renesanční úpravy patrné v nedávno odkryté oratoři, kde se nalézají též restaurované fresky, bohužel prostor je pro větší skupiny špatně dostupný. Výraznou podobu tomuto kostelu vtisklo baroko, je to také z toho důvodu, že v roce 1645 vyhořel a následná obnova se tedy nesla v duchu nastupujícího baroka. Upravena tak byla hlavní loď a přístavba boční lodě, dostavěna věž.

KOSTEL SV. ANNY

Kostel sv. Anny postavený roku 1705 dle projektu Giovanniho Pietra Tencelly (v našich zemích pracoval ve službách olomouckých biskupů), který též vypracoval plány na projekt lichtenštejnského Nového Zámku u Rudoltic, je hodnotným dokladem raně barokní architektury na Lanškrounsku. Byl postaven uprostřed hřbitova a plnil funkci hřbitovního kostela. Výrazně se zde uplatnila kamenosochařská funerální výzdoba náhrobků 18. až 1. třetiny 19. století. V areálu jsou umístěny barokní sochy 1. poloviny 18. století, které představují hodnotný příklad barokní tvorby v našem regionu.

KOSTEL SV. MARIE MAGDALENY

Empírový kostel sv. Marie Magdaleny byl postaven ve 20. letech 19. století, a to v místech, kde dříve stával klášter kanovníků sv. Augustina a poloroubený kostel sv. Kateřiny Alexandrijské a sv. Mikuláše. Okolo byl také starý hřbitov, který byl zrušen a na jeho místě vznikl městský park. Kostel vznikl z nadace vídeňského měšťana Johanna Langer, lanškrounského rodáka, což je možné se dočíst na desce nad vstupem. V kostele dodnes naleznete některé štítky se jmény lanškrounských měšťanů 1. poloviny 19. století. Dochovaly se také některé obrazy z původního kostela sv. Kateřiny Alexandrijské a sv. Mikuláše. Autorem nově vzniklých obrazů pro kostel byl Lampi ml.

HUSŮV DŮM

Jedná se o nejmladší kostel v Lanškrouně, postaven byl ve 30. letech 20. století ve funkcionalistickém stylu, po přestavbě v 80. letech je tento sloh již méně patrný. V prostorách kostela je umístěna pamětní deska Michaela Weisseho (kazatele Českých bratří a autora Weisseho kancionálu, tedy zpěvníku Českých bratří).

Literatura a zdroje:

Pro podrobnější informace k historii či stavebně historickému vývoji staveb je možné využít regionální literaturu, např.: kol. autorů: *Krajem Koruny země. Vlastivěda Lanškrounska*. Lanškroun 2002.

Cibulka, Josef, Sokol, Jan: *Soupis památek historických a uměleckých v okrese Lanškrounském*. Praha 1935.

Herout, Jaroslav: *Slabikář návštěvníků památek*. Praha 2000.

Informace o historických stavbách, kterou jsou chráněny památkovým zákonem, nebo chráněny byly, je možné zjistit také v soupisu, který vede Národní památkový ústav:

<https://pamatkovykatalog.cz/>

SLYŠ MŮJ HLAS

Jsem tady, slyšíš mě, i když sis odvykl mě poslouchat. Jsem s tebou od nepaměti, provázím tě v dobách klidu, ale také jsem tě varoval při ohrožení. Člověče, byl jsem u toho, když ti svěcená voda stékala po čele, když jsi sliboval nehynoucí lásku, ale také jsem tě provázel na tvé cestě poslední. Z výšky, kam jsi mne usadil, zní můj hlas i nyní, s naprostou pravidelností, čtvrt, půl, třičtvrtě, ...

Víš, kdo jsem? Zkus vyluštit mou tajenku ...

- V poslední větě z první předložky první písmeno.
- V poslední větě v posledním slově šesté písmeno.
- Ze třetí věty druhé písmeno ze slova, které vyjadřuje přírodní živél.
- Z druhé věty předposlední písmeno.

V osmisměrce najdeš odpovědi na otázky, zkus je správně přiřadit. Z písmen, která ti zbydou, vyluštíš odpověď na poslední otázku.

Z	B	V	T	U
K	E	K	S	S
O	Ř	C	E	V
T	H	O	Ř	A
Ú	O	E	K	T
N	P	E	Ň	B
J	D	Á	L	A

.....
.....
.....
.....
.....

nalezená slova

Při jakém ohrožení mohl zvon varovat?

O jakých událostech v našich životech se mluví v této větě? „Člověče, já jsem byl u toho, když ti svěcená voda stékala po čele, když jsi sliboval nehynoucí lásku, provázel jsem tě na tvé cestě poslední.“

Proč jsou zvony osazovány co možná nejvýš? Velmi často jsou stavby, v nichž je zvon vysoko ve věži, postaveny na vyvýšeném místě, ale proč? Je to z toho důvodu, aby se . . . . . šířil . . . . .

Zvon používali lidé už od starověku, oznamoval čas k modlitbě a svolává k ní dodnes. Oznamoval všechny důležité zprávy, jako třeba útok nepřátel, povodeň nebo oheň. Hlas zvonu zněl, když se křtilo dítě a slavila svatba, ale také v případě, že někdo umřel. Zvoněním se rychle šířila zpráva o události do širokého okolí, jiné prostředky v té době lidé neměli.

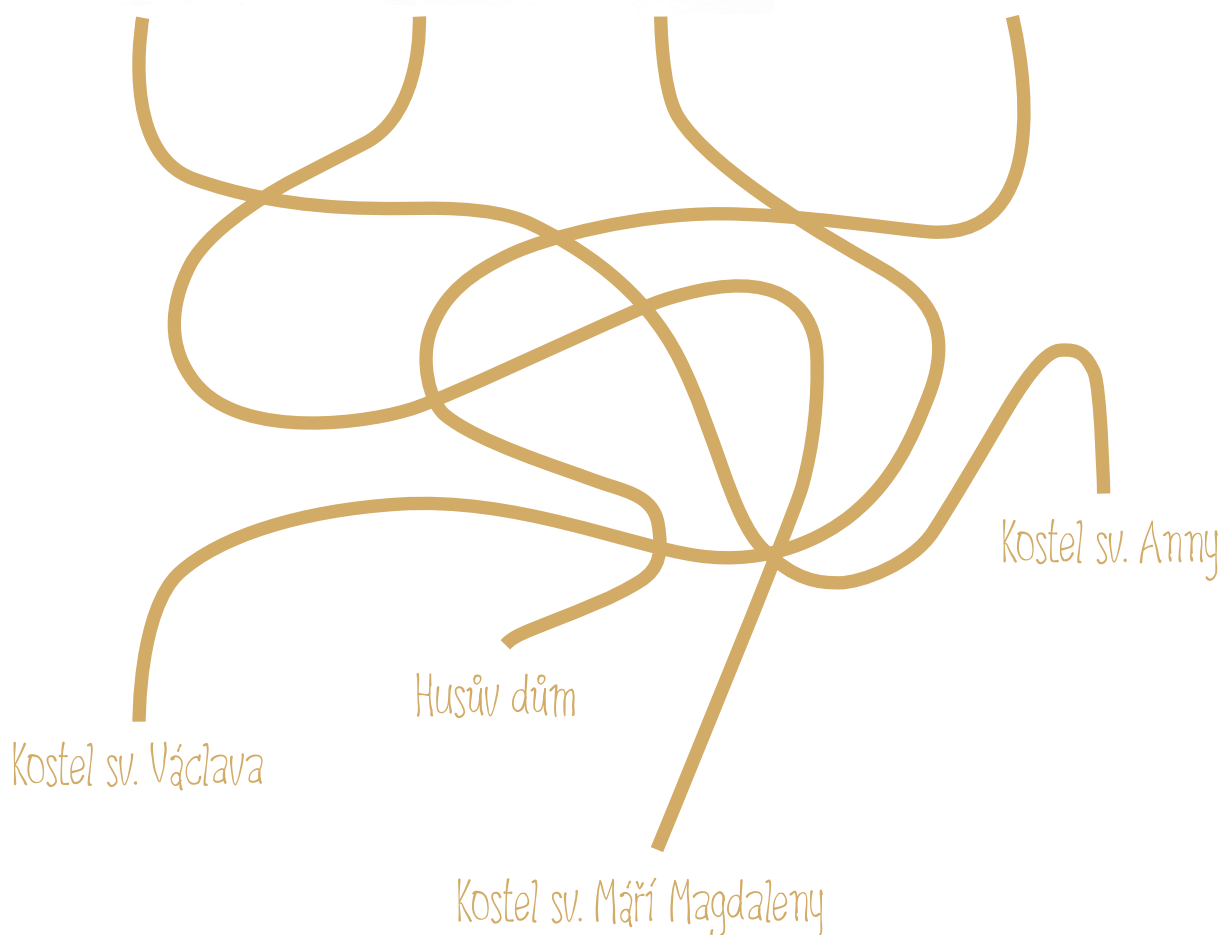
Zkus se zamyslet, jakým způsobem si lidé předávají informace dnes?

zvon kostela sv. Václava

Jak kostel ke jménu přijde

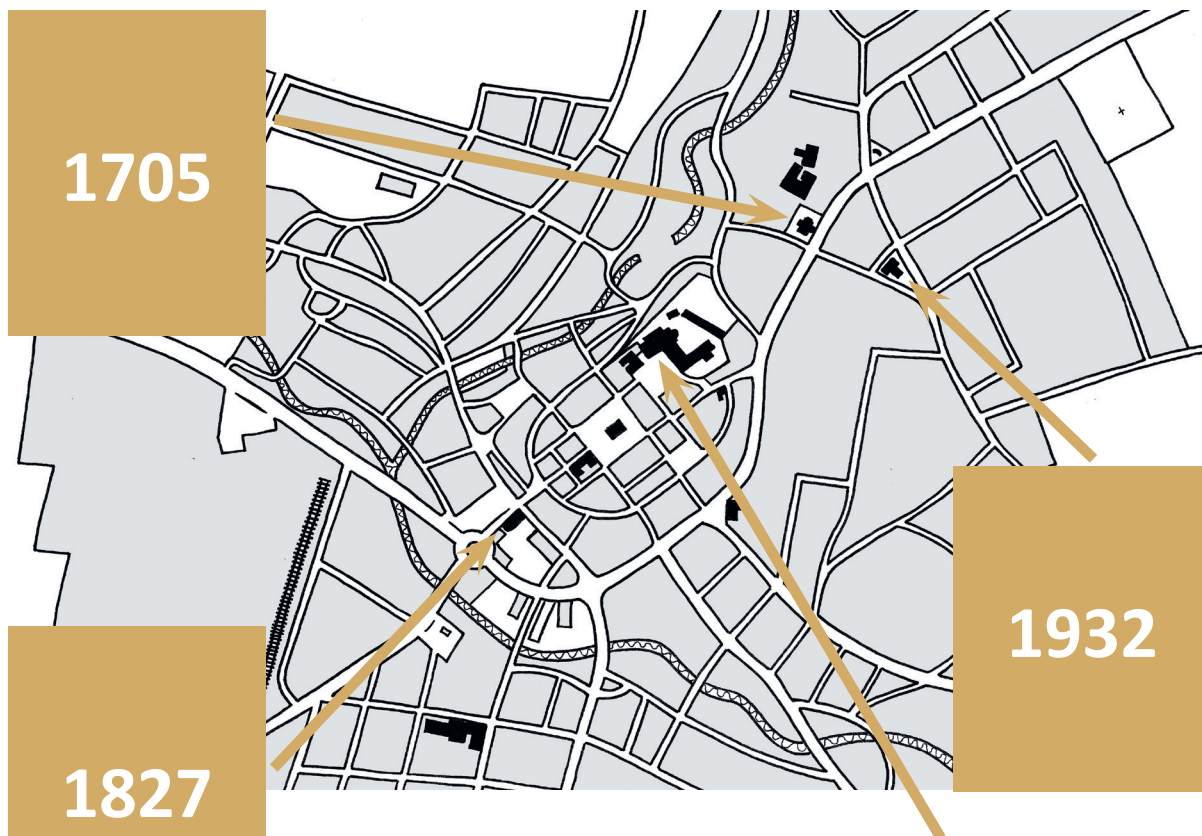
Zvony stále zvoní z kostelních věží, pojďme se spolu podívat na lanškrounské kostely. Znáš jejich jména? A víš vlastně, jak kostel ke svému jménu přijde?

Kostely jsou vždy zasvěcené některému ze světců, v názvu si pak nesou jméno této osoby. Velmi často se s daným světce setkáš také uvnitř kostela, třeba na obraze.

Kde mám své místo

Vrať každý kostel na své místo, najdi jeho polohu na mapě města. Pomohou ti také příklady; když je spočítáš, zjistíš rok, kdy byl daný kostel postaven. U jednoho kostela neznáme přesný rok, tak jeho polohu označuje století, z kterého pochází první písemná zmínka o jeho existenci.

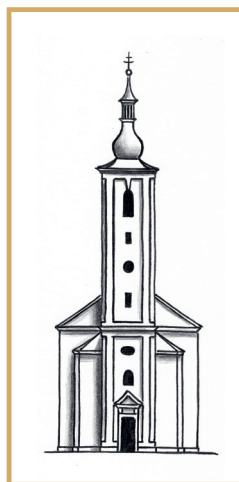
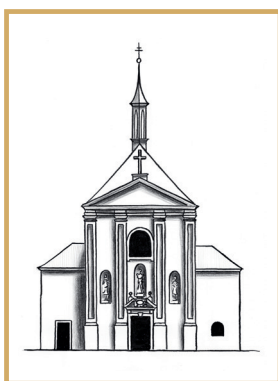
1705

1827

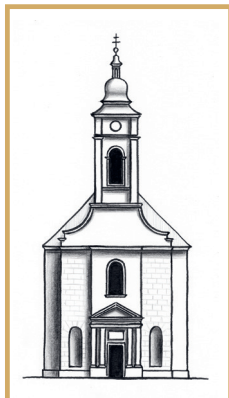
1932

14

$$(2\ 000 - 450) + 31 \times 5$$

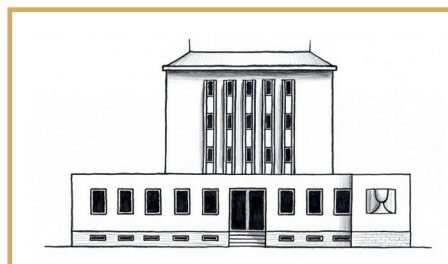

$$(10 \times (200 - 28)) - 1706$$

$$100 \times 100 - (8\ 000 + 73)$$

$$100 \times 18 + (60 + 72)$$

O čem vypráví kostelní myš, vypátrej správný kostel

Přečti si vyprávění o lanškrounských kostelech a zkus najít ke každému z nich ty správné fotografie, o nichž se v textu mluví.

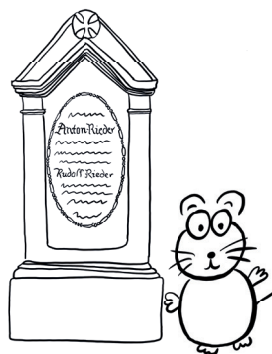
Ahoj, děti, to vás ráda poznávám. Jsem myš od kostela svatého Václava, však znáte to přísloví: „ . . . . . jako kostelní myš.“ Tak třeba já si vůbec nestěžuji, je tu sucho, zima mi též není a něco k snědku si vždy také najdu. No a pak, kdo by nechtěl bydlet v takovém paláci, tedy pardón, v kostele, že? Ale nemyslete si, ono takový velký dům, to jsou hlavně starosti. Co my jsme se už natrápili. Prabába prabáby mé prabáby, hmm nebo tak nějak, mně vyprávěla, co všechno za tu dobu zažili. Však já vám to povím ...

Kostel tu stává tak dlouho, kam jen naše myši paměť sahá, je pravda, že dřív nesl jiné jméno, Panny Marie. Lidé si jej postavili krátce poté, co se usídlili v tomto městě. Mezi námi, myslím, že dnes by ho už ani nepoznali. Ale vybrali dobré místo, však se také mniši přistěhovali hned tady vedle našeho kostela a postavili si zde svůj klášter. Jeden sice měli dole pod hradbami, ale moc jim nevyhovoval. Tady ten kostel vystavěli pěkně v gotickém stylu, to bylo tuze nóbl, však vidíte ten presbytář. Ale přišly i ty starosti, to bylo tehdy, když se zvony rozezněly naplno, protože kostel hořel. Lidé se hned sbíhali a hasili, co jim síly stačily. Vodu museli nosit a polévat, dokud oheň neuhasili. Však to se rozumí, to by taky mohlo lehnout popelem celé město, to tenkrát žádní hasiči ještě nebyli a lidé si museli pomoci sami. A když bylo po všem, tak měšťané začali kostel dostavovat znovu, tentokrát byl v módě barokní styl, však vidíte tu krásnou věž a tu baň s lucernou, taková chloubka to byla. A co byla, pořád je!

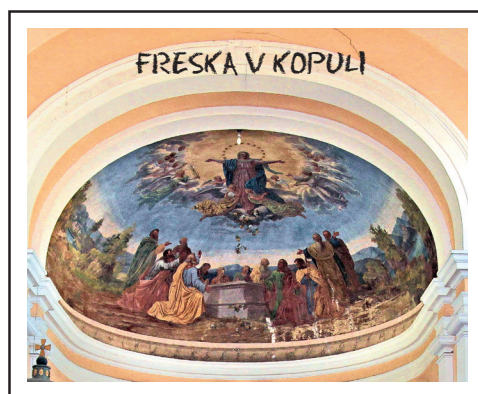
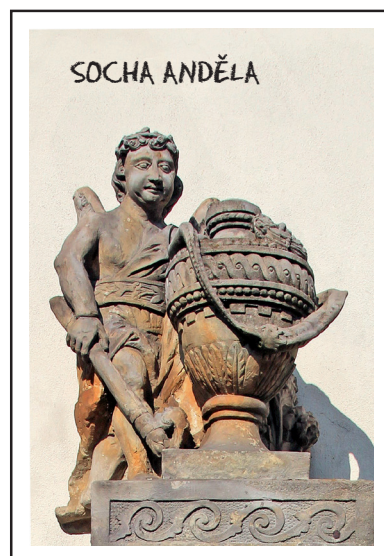
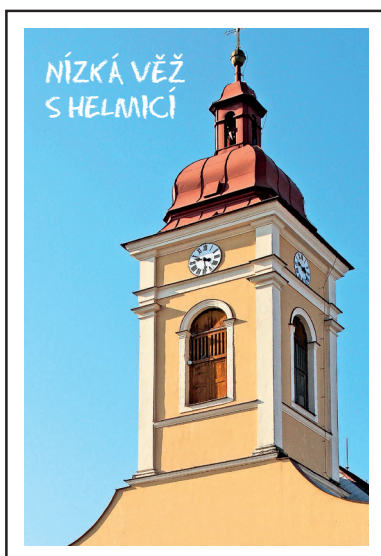
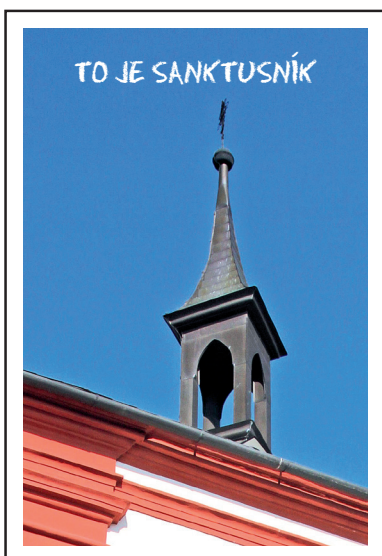
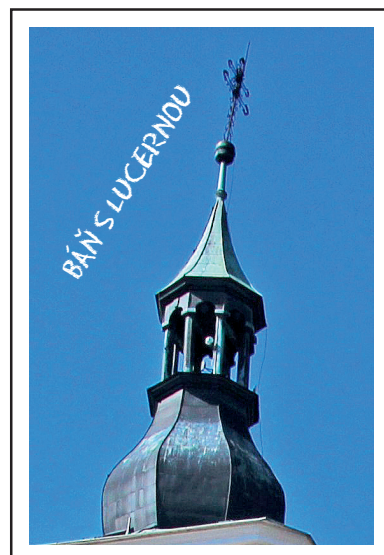
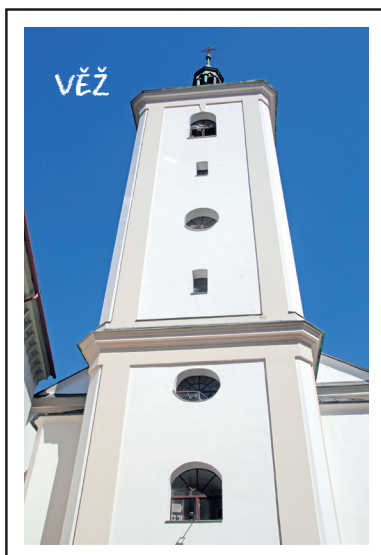
Prabába mé prabáby měla sestřenice z druhého kolene a ta šla tenkrát během té dostavby za lepším, však to znáte, když něco opravujete, tak to je pořád spousta randálu a nepořádku. Však než kostel dali, jak se patří do kupy, uběhlo pěkných pár let. Dokonce více jak sto, než byla dostavěna věž. A tak ta sestřenice z druhého kolene, co neměla ráda ten ruch, si vyhlédla domov v jiném kostele. Postavili ho, představte si, uprostřed hřbitova, brrr ..., mě by tam nikdo nedostal. Zasvětili jej svatě Anně a postaven byl také v tom barokním stylu. Jen věž mu snad zapomněli dodělat, má takovou malou vížku, sanktusník tomu, vy lidé, říkáte. Ta sestřenice tam ovšem byla moc spokojená, říkala, že tu a tam nějaký pohřeb se v kostele uskutečnil, ale jinak, že tam měla docela klid. A také musím uznat, hezky jí ho vyzdobili sochami a ty náhrobky, no to se musí vidět, do kamene tesané květiny a různé andělíčky.

Jak se rok s rokem sešel, navštívil prabábu strýc pratety z ba-biččiny strany, ti museli doslova uprchnout, aby si zachránili holý život. Jejich kostel celý zbourali, snad prý byl zchátralý, svatému Mikuláši a svatě Kateřině zasvěcený. Je pravda, že tam stál pěknou řádku let a pár století k tomu. Ovšem lidé měli ten starý kostel rádi, a tak vedle postavili kostel nový, zasvěcený svatě Magdaleně, a to hned v empírovém stylu, no však módu nezastavíš. Na kostel se dokonce vybíralo, aby mohl být postaven. Johann Langer tenkrát daroval na stavbu tolik, že jeho jméno je dokonce nad vstupem z vděčnosti vytesané. Z výšky na vše dohlíží nízká věž s helmicí. Lidé chodili do toho kostela tak rádi, že si nechali cedulkami označit svá místa v lavicích a nedivte se, však kostel, jak se patří, dozdobili obrazy a dokonce freskou Nanebevzetí Panny Marie v kopuli.

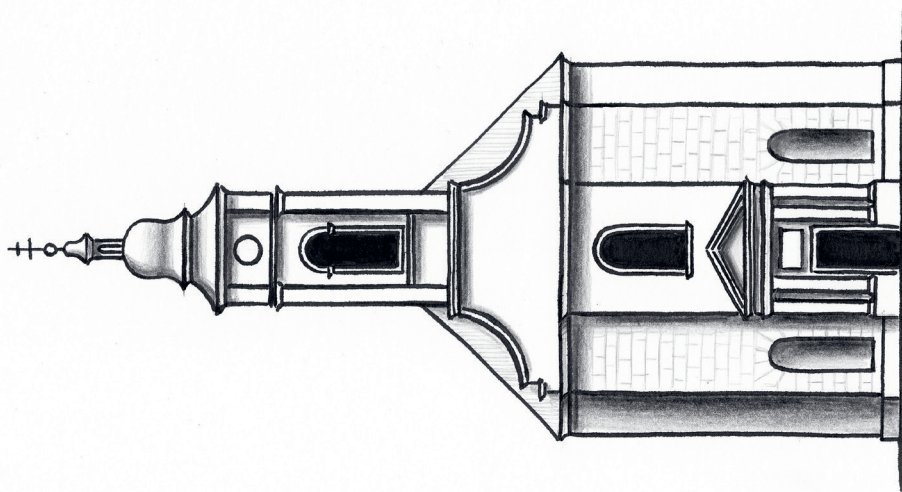

IOSEPHVS LANGER CIVIS VIENNENSIS
NATV INDIGENA TVLIT PIAS EXPENSAS
MAGISTRATVS LABORES
AT VTER EX VITRO VRBIS GRATES ET
HONORES

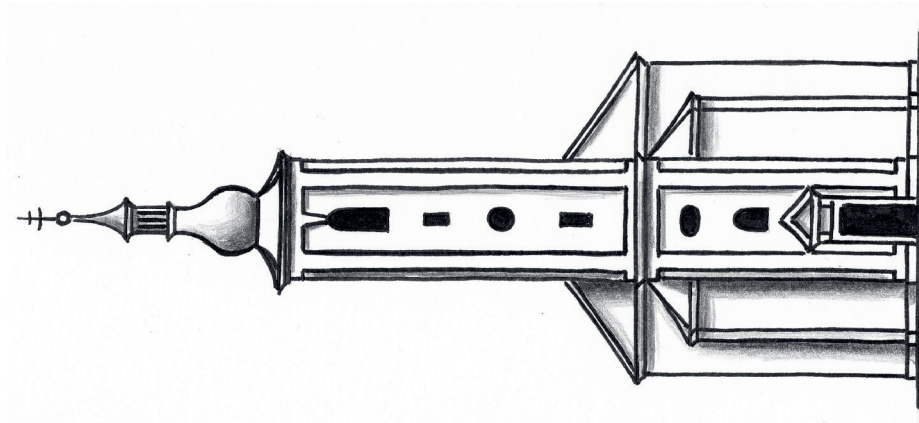
KOSTEL SV. MÁŘI MAGDALENY

LEPIDLO

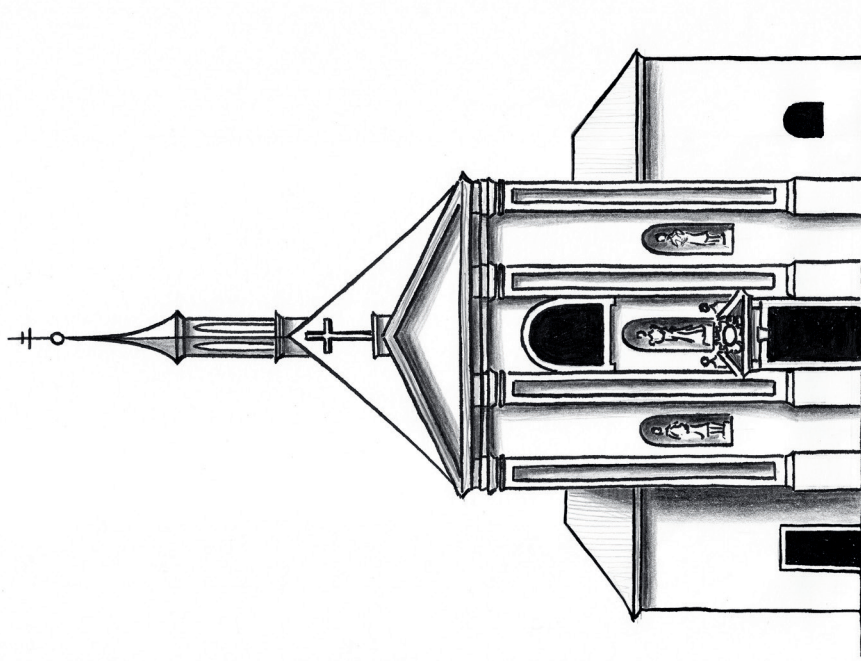
KOSTEL SV. VÁCLAVA

LEPIDLO

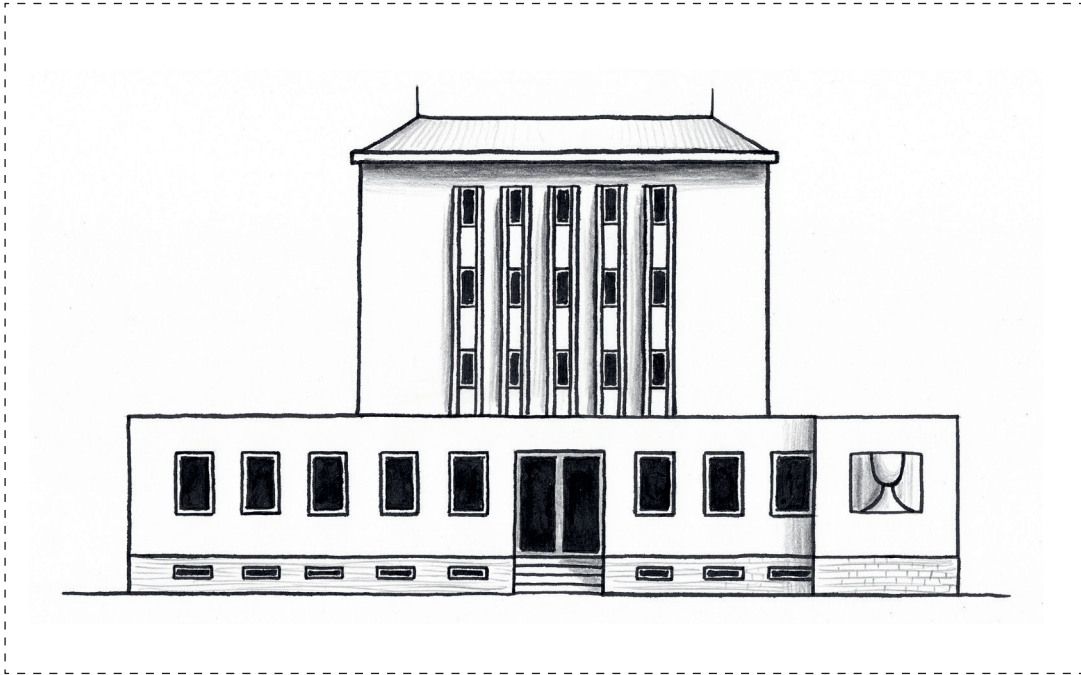
KOSTEL SV. ANNY

LEPIDLO

HUSŮV DŮM

L
E
P
I
D
L
O

ŘEŠENÍ

Úkol č. 1 (tajenka):	zvon
Úkol č. 2 (osmisměrka):	oheň, útok, pohřeb, křest, svatba, aby se zvuk šířil co nejdál.
Úkol č. 3 (spojovačka):	zleva kostel sv. Anny, kostel sv. Václava, kostel sv. Máří Magdaleny, Husův dům
Úkol č. 4 (kostel na mapě)	1. řada zleva 1705, 14, 2. řada 1827, 1932
Úkol č. 5 (vyprávění kostelní myši):	1. text o kostelu sv. Václava: fotografie - presbytář, věž, bání s lucernou 2. text o kostelu sv. Anny: fotografie - sanktusník, socha anděla, kamenné náhrobky a sochy 3. text o kostelu sv. Máří Magdaleny: fotografie - nízká věž s helmicí, freska v kopuli, cedulka na lavici

Literatura a zdroje

kol. autorů: *Krajem Koruny země. Vlastivěda Lanškrounska*. Lanškroun 2002.

Cibulka, Josef, Sokol Jan: *Soupis památek historických a uměleckých v okrese Lanškrounském*. Praha 1935.

Herout, Jaroslav: *Slabikář návštěvníků památek*. Praha 2000.

Herout, Jaroslav: *Staletí kolem nás*. Praha 2002.

Národní památkový ústav: <https://pamatkovykatalog.cz/>

Autoři obrazové přílohy: Mgr. Bc. Žaneta Hruběšová, Mgr. Vlastimil Novák

Fotografie: Mgr. Dagmar Tenenková